

velkém časovém intervalu, přece se oba spisy vzájemně doplňují. Zejména leckteré místo Smlouvy by bylo nesrozumitelné, kdyby se nevzal zřetel k Úvahám. Ovšem, že v úvahách nalézáme Rousseauovy názory vytříbenější a domyšlenější než ve Smlouvě, ač opět postrádají logické ucelenosti, která tolik charakterisuje většinu kapitol Smlouvy

Aby bylo možno pochopiti jeho stanovisko ku rozdělení legislativní moci, je třeba nastíniti jeho teorii zákonodárných aktů. Vychází z protikladu mezi stavem přirozeným a stavem společenským. Stav přirozený jest ten, ve kterém jest naprostý nedostatek organisace. Avšak na určitém stupni vývoje není tento stav dále možným a společnost by začítelnula, kdyby nezmenila »manière d'être« (C. Soc. I kn. 6 kap.). Avšak poněvadž nikdo nemá přirozenou moc nad svým bližním (C. S. I 4) a poněvadž sílu potřebnou ku zachování možno získati jen sdružením,²³⁾ jest třeba k tomu uzavříti společenskou smlouvu. Tímto účelem je určen obsah této smlouvy, která může jedině zníti: »Chacun de nous met en commun sa personne et tout sa puissance sous la suprême direction de la volonté général; et nous recevons encore chaque membre comme partie indivisible du tout«. Z toho plyne, že každý ze smlouvu uzavírajících jest účasten ve dvojím smyslu: jako člen suveréna ku jednotlivcům a jako člen státu k suverénu, takže »možno říci, že uzavírá smlouvu sám se sebou« (I 7) a každý získává právě tolik, kolik sám dává (I 8). Není-li tu společenské smlouvy, jest tu přirozený stav, není tu tedy ani práva, ale pouhá síla.²⁴⁾ Proto, je-li zásada smlouvy porušena usurpací suveréní moci jednotlivcem, jest tento vůči ostatním nikoliv v stavu právním (III 10), ale jest to pouhá otázka moci (III 10).²⁵⁾

(Dokončení.)

Trestní ochrana zájmů průmyslových v trestním právu XIX. a XX. stol.

B. Michalík (Brno).

(Dokončení.)

IV.

I právo známkové mělo svůj původ v privilegích, která od konce XVIII. stol. byla udělována jednotlivým řemeslným odvětvím. Tak na př. pro železářské a ocelářské dělníky jest to patent z 5. září 1785, který nařizoval, že mistrovské značky, jimiž dosud obvykle se zboží od jed-

²³⁾ Cette somme de forces ne peut naitre que du concours des plusieurs C. S. I. 6.

²⁴⁾ Ukazuje to zejména na právu vlastnickém (I 9).

²⁵⁾ Nelze souhlasiti s Janetem, který prohlašuje, že Rousseau nebyl revolucionářem (snad lépe řečeno republikánem). (Dějiny vědy politické II. st. 272.) Naopak přímé důsledky jeho nauky jsou zcela revoluční. Srovnej k tomu C. S. III 6 »De la monarchie«. — Správně praví Herrmann von Herrnritt (Die Staatsform als Gegenstand der Verfassungsgesetzgebung und Verfassungsänderung, Tübingen u. Leipzig 1901, str. 36): »Diese Lehre, welche mit dem Merkmale der Erbllichkeit, Unabsetzbarkeit und Unverantwortlichkeit die Monarchie thatsächlich beseitigte, bildet das theoretische Seitmotiv der französischen Reso- lution und ihrer Verfassung.«

notlivých mistrů označovalo, mají záležeti ve jménu místa, kde cech má své sídlo a v začátečných písmenách jména mistrova, neb jiných značkách. Značky ty mají býti oznámeny krajskému úřadu a schváleny, nacež byly zaneseny do zvláštních rejstříků. Mají býti tak voleny, aby se od sebe vzájemně lišily. Trestná činnost záležela v neoprávněném používání známky jiného mistra. Dvorský dekret ze 17. března 1802 blíže označuje činnost onu jako používání cizí mistrovské značky neb podvodné její napodobení. Protiva mezi paděláním a napodobením vystupuje nám i zde. Ježto však bylo při decentralisaci agendy na krajské úřady obtížno kontrolovati, zda k zásahu v cizí právo došlo, určuje zmíněný dvorní dekret skutkovou podstatu jako každé použití jiné značky, než úřadem schválené. Přes to z odvolání na § 150 zák. o zločinech a těžkých polic. přestupcích, lze souditi, že zde musí býti zároveň dány náležitosti podvodu. To platí zejména o subjektivní náležitosti: vzhledem na uvedenou citaci vyžaduje se zajisté úmysl. Trest spočívá ve ztrátě mistrovského práva, která má býti zároveň s rozsudkem vyslovena, pokud se týká rozsudek skutkové podstaty podvodu. Zajisté i plné dostiučinění ve formě náhrady škody může soud uložit na žádost poškozeného. Podobná ustanovení mají i dv. dekret z 14. června 1808, týkající se kosařů, dv. dekret z 6. listopadu 1783 a 1. února 1794, týkající se hodinářů a m. j. Zatím již okolní státy, zvláště západoevropské rychle přecházely k jednotné úpravě pr. známkového, opouštějíce cestu privilegií, tak Francie r. 1800 (z 22. germinalu XI.), stejně i Belgie, Holandsko, poněmhu i jednotlivé státy něm. Bundu. V Rakousku následovali tohoto příkladu teprve v době Bachově zákonem ze 7. prosince 1858 č. 230 ř. z. Známkami rozumí zákon označení, sloužící odlišení výrobků jednoho producenta od výrobků jiného. Právo na známku však nepatří jednotlivci jako takovému, nýbrž jako majiteli závodu. Nepřípustny jsou známky u jednotlivých druhů zboží všobecně užívané, dále známky záležející jen v písmenách, slovech, číslicích (§ 3). Též známky může se současně užívati na odlišný druh zboží. Známky se zapisují do veř. rejstříku obch. a živn. komor, centrální agendu má min. obchodu.

Trestná činnost záleží v (§ 15) neoprávněném přisvojení si známky, neb v jejím napodobení, dále v prodeji věcí takto označených. Přisvojení si známky kryje se zcela s jejím přesným okopírováním ve stejném smyslu, jako dle čís. patentu z téhož dne č. 237 o pr. vzorovém. O napodobení mluvíme, není-li možno rozeznati obojí známky bez více než obvyklé pozornosti (§ 16). V podrobnostech platí totéž co dle zmíněného již patentu č. 237 o pr. vzorovém, tak zejména o požadavku »vědomosti« po stránce subjektivní, o trestu, náhradě škody, zajištění předběžném, příslušnosti polit. úřadů I. instance atd. Ustanovení trestní jsou jen potud přísnější, že předměty zabavené již se majiteli původnímu vůbec nevracejí.

Nové definitivní úpravy dostalo se pr. známkovému teprve zákonem z 6. ledna 1890 č. 19 ř. z. Známkou rozumí se s podnikem spojená označení sloužící k odlišení výrobků a věcí určených k obch. styku, od jiných výrobků a věcí stejného druhu (§ 1). Výhradné právo známkové trvá 10 let, dá se však lhůta obnoviti. Řízení jest v podstatě stejné.

1. Trestná činnost nastává:

a) Když někdo bez svolení oprávněného dává do obchodu neb má na prodej věci, označené známkou, stran níž přísluší jinému výhradní právo užívací.

b) Když někdo neoprávněně známku napodobí k účelu pod a) uvedenému. Účel ten musí býti sledován, jinak tu není trestné skutkové podstaty. Jest to činnost, jež může býti buď pomocnictvím, či přípravným jednáním činností ad a) uvedené.

2. Subjektivně vyžaduje se vědomost t. j. pachatel musí vědět, že porušuje posud resp. již existující právo známkové. Je-li zde úmysl použitím známky způsobiti kupci či oprávněnému škodu, pak jest zde po případě dána skutková podstata podvodu, které jest pak použití, pokud jest trestnější, vedle trestu za porušení práva známkového.

3 Trestem jest peněžitá pokuta od 1000 do 4000 korun neb vězení od 3 měsíců do 1 roku; kombinace obou trestů jest přípustná.

Nástroje k napodobení určené, napodobené známky a označené předměty mají býti učiněny nepotřebnými, či svého označení zbaveny. Uveřejnění rozsudku jest přípustné.

Poškozený může konečně žádati buď za náhradu škody u soudu civilního neb peněžitou pokutu do 10.000 korun, jejíž výši určí soud trestní dle volného uvážení.

Zajišťovací opatření předběžné jest přípustné, ale soud může žadatele vyzvati naopak ke složení kauce.

4. Řízení přísluší řádným soudům trestním, které rozhodují o přečinech. Avšak v předběžných otázkách, zda někomu přísluší výhradné právo užívací k urč. známce, v otázce priority a převodu práva užívacího, rozhoduje ministerstvo obchodu.

Pozdější zákony nezměnily trestní ochrany práva známkového. Jest to zákon z 30. července 1895 č. 108 ř. z., dle něhož známkami mohou býti i slova, výjma označení místa, času a způsobu zhotovení, vlastností, ceny množství a váhy, zákon ze 27. června 1908 č. 124 ř. z., jímž agenda práva známkového přířknuta min. veř. prací, zákon ze 17. března 1913 č. 65, jímž připuštěna i čísla a písmena jako známky, po převratu pak zákon z 24. července 1919 č. 471 Sb. z. a n., jímž ustanovení zák. z r. 1908 se zrušuje a konečně zákon z 30. června 1921 č. 261 Sb. z. a n., jímž zrušen na Hlučínsku něm. zákon známkový.

V.

Individualisace producentů provádí se nejen známkami, nýbrž mnohem častěji pouze jménem obchodním a živnostenským, firmou. Byl to právě zákon na ochranu známek ze dne 7. prosince 1858 č. 230 ř. z., který v § 6 stanovil, že nikdo nesmí svémocně k označení věci či výrobku přivlastnit si jméno, firmu, znak neb pojmenování závodu jiného vnitrozemského producenta.

1. Trestná činnost spočívá v tom, že pachatel:

a) Označení toho druhu protiprávně si přivlastní k označení věci určených k prodeji.

b) výrobky či předměty prodeje, které nedovoleným označením toho druhu jsou opatřeny, dává do obchodu.

I zde jest činnost pod a) uvedená vlastně jen přípravným jednáním k činnosti ad b) uvedené, koncipována jest však samostatně. Po stránce subjektivní vyžaduje se v obou případech »vědomosti«. Trest jest stejný, jako na porušení práva známkového. Řízení trestní vedly politické úřady I. instance.

Ustanovení tato doplněna živnostenským řádem z dne 20. prosince 1859 č. 227 ř. z. a obchodním zákoníkem z dne 17. prosince 1862 č. 1 ř. z. ex 1863. — Každý podnikatel, resp. živnostník jest povinen užívati odpovídajícího vnějšího označení na své dílně či obydlí a jest oprávněn použití i jiných prostředků, aby se stal známým (§ 44 živn. ř.). Obchodníci jsou povinni používatí firmy, která se zapisuje do rejstříku, vedeného u příslušného obch. soudu (čl. 19 obch. z.). Každá nová firma musí se zřetelně lišiti od všech firem, jež v tomtéž místě již jsou a do obchodního rejstříku zapsány byly (čl. 20 obch. z.). Firmu samu o sobě nelze převáděti na jiného.

1. Trestná činnost jest dána:

a) Když podnikatel k vnějšímu označení svého závodu, dále v oběžnících, veřejných oznámeních neb cenících přivlastňuje si protiprávně jméno, firmu, znak neb označení závodu jiného vnitrozemského producenta, neb uvedeným způsobem předměty ze svého závodu vycházející klamně označuje, jako by z jiného závodu vyšly. Skutková podstata v 2. větě naznačená zřejmě konkuruje se skutkovou podstatou dle zákona ze 7. prosince 1858 č. 230 ř. z. Vzhledem ke znění § 49 (1. odst.) jest zřejmo, že živnostenský řád snaží se svým ustanovením zachytiti skutkové podstaty, které by dle práva známkového nebyly trestné, že tedy tato věta má význam jen subsidiární. — Čl. 27 obch. zák. na-proti tomu stilisován jest všeobecně. Praví se v něm, že kdo neoprávněným užíváním firmy ve svých právech byl poškozen, může proti neoprávněnému žádati, aby zanechal dalšího vedení firmy a nahradil mu škodu. Bude tedy v každém případě nutno vyplniti onen rámeček určité formulovanými předpisy zákona známkového a živn. řádu. Poškozenému poskytnutá ochrana není vyloučena tím, že označení ona stala se s takovými změnami, které při obyčejné pozornosti nemohou býti zřejmy.

b) Po subjektivní stránce vyžaduje se vědomost, stejně jako dle zákona na ochranu známek.

c) Řízení přísluší politickým úřadům I. instance, které dle výše provinění mají vyměřiti trest ve smyslu § 131 živn. ř., totiž buď dítku, neb peněžitou pokutu do 400 zlatých neb vězení do 3 měsíců. Kumulace dle znění § 131 patrně dovolená není.

2. Souvislé přestupky stanoví § 49 živn. ř. Jimi stává se vinen:

a) Každý podnikatel, který v případech, jež nejsou postihnuty § 46 živn. ř., neb zákonem na ochranu známek, k vnějšímu označení svých dílen, či obydlí, k označení výrobků, neb vůbec při provozování svých obchodů a při svém podpisování, užívá jména jemu nepřislušejícího, aniž by k tomu byl oprávněn zápisem firmy do obchodního rejstříku. Subsidiárnost tohoto ustanovení jest patrná. Nežádá se zde stejně jako v následujících přestupcích, aby zde byla vědomost, stačí tedy i zavinení, culpa.

b) Každý podnikatel, který v případech ad a) uvedených si přivlastňuje vyznamenání, která mu propůjčena nebyla. Nejde tu sice

vlastně o označení osobnosti, ale přece jen jsou v tom jisté prvky individualisující vyznamenaného od jiných podnikatelů a hodí se proto ono zařazení do § 49.

c) § 49 uvádí dále určité přestupky pořádkové, týkající se neoprávněného označení firmy tak, že skutečný stav onomu označení neodpovídá. Přestupky ony však systematicky do tohoto pojednání nepatří.

d) O řízení a trestech platí totéž, co uvedeno výše u § 46 živn. ř.

Nový zákon známkový z e d n e 6. l e d n a 1890 č. 19 ř. z. přejal v § 10 znění § 6 zákona z roku 1858, trestnou činnost však více precizuje. Tato spočívá nyní v tom, že podnikatel věci neoprávněně označené jménem, firmou, znakem, či obchodním pojmenováním závodu jiného producenta, vědomě do obchodu dává, má na prodej či k takovému účelu vědomě zmíněná označení zhotovuje. O trestu i řízení platí ustanovení stejná jako o známkách. Projednání přísluší tedy v těchto případech řádným soudům. Jinak nezměnilo se ničeho, zejména vzájemný poměr tohoto zákona k řádu živnostenskému a obch. zákonu zůstal týž.

VI.

Ochrana průmyslových zájmů v Rakousku vyvíjela se podstatně stejně, jako v jiných zemích. Bylo však poukázáno již na to, že vývoj ten byl značně zpozděný vůči ostatním, zvláště západoevropským státům, v mnohých směrech pak zůstal vůbec nedostatečným. Byl to jednak důsledek pomaleji postupující industrialisace, jednak též následek nepochopitelně malého zájmu průmyslových kruhů o tuto ochranu. Stačí srovnati výše uvedenou statistiku přihlášek vzorkových i patentních v Rakousku a Německu, aby každá pochybnost o tom byla vyvrácena. Zákonodárství posledních let většinou odstranilo největší nedostatky dosavadní ochrany průmyslové, ač mnoho ještě v tomto oboru zbývá vykonati. Tak na příklad nemá náš právní řád vůbec trestní ochrany tajemství výrobního, která ve Francii byla již v prvých letech XIX. stol. zařazena v Code pénal pod čl. 418. Stejně i ochrana vzorků užitných zasluhovala by pozornosti. Teprve po doplnění ochrany průmyslové i v těchto směrech a odstranění některých vad dosavadních bude dán pevný podklad pro další vývoj průmyslu v našem státě. Nový všeob. trestní zákoník bude snad prvním krokem na této dráze.

Z P R Ā V Y.

Ztráta mandátu výrokem volebního soudu. Je zajímavou, ač ne příliš potěšitelnou skutečností, že první nálezy našich nových tribunálů zavedených ústavou, ústavního a volebního soudu, jsou předmětem dlouhých a velikých sporů. Je znám spor o meze moci nařizovací, vyvolaný nálezem ústavního soudu ze dne 7. listopadu 1922 i kampaň proti nálezu volebního soudu ze dne 23. července 1923, jímž byli zbaveni mandátu 4 poslanci strany čes. socialistů (dr. Vrbenský atd.). V poslední době došlo k novému, vědeckému sporu o této otázce mezi prof. Weyrem na jedné a doc. Stránským a prof. Englišem na druhé straně. Kdežto prof. Weyř (Lidové Noviny 23. VII., 2. XI., 13. XII.) nález vol. soudu (nikoliv však jeho odůvodnění) schválil, Stránský (Časopis pro právní vědu roč. VI. č. VI.—VII., L. N. 22 XI.) a Engliš (L. N. 2. XII., 9 XII.) jej potírají.